[2023] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 354

ਸ੍ਰੀ ਗੁਲਾਮ ਮੁਸਤਫਾ

ਬਨਾਮ

ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ & ਅਨਜ.

(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1452 ਦਾ 2023)

ਮਈ 10, 2023

[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ ਅਹਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਨੁੱਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ – ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ – ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਦਾ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ – ਫੈਸਲਾ: ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਵੱਡੀ ਅਣਸਮਝੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ – ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੇਸ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2/ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟੇ ਮਕਸਦਾਂ, ਤਿਰਛੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ – ਹੋਰ, ਭਲੇ ਹੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲ ਉੱਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ – ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਹਾਸੀਖੁਸੀ, ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਦਬਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹਨ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ – ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ – ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 – ਧਾਰਾ 482 – ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 – ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860.

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 – ਧਾਰਾ 482 – ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਰੱਦੀ – ਦਾਇਰਾ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ.

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 – ਧਾਰਾ 482 – ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਰੱਦੀ – ਫੈਸਲਾ: ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ 'ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ' ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 142 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 482, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 142 – ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989.

ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ – ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ – ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. – ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ – ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ – ਫੈਸਲਾ: ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ, ਜੋ ਚਿੰਤਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪਰਿਣਾਮ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅਤਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 –ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਕੇਵਲ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ' ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉੱਚ

ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 142 ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 34]

1.2 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 35]

ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਤਪਨ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, (2003) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 175 : [2003] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 485; ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਨਰੇਸ਼, (2011) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 324 : [2011] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1176 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

1.3 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸ਼ੁੱਧ ਨਾਗਰਿਕ ਝਗੜੇ, ਅਕਸਰ ਹੀ, ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਦਬਾਅ ਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਦਾ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਣਸਮਝੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਵਿੱਚ ਇਨਕਾਰ ਨਾਲ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2/ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਛੁਪੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਤਿਰਛੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲ ਉੱਤੇ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਹਾਸੀਖੇਡੀ, ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਦਬਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 36, 37][370-E-H] 1.4 ਜੋ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ, ਜੋ ਚਿੰਤਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪਰਿਣਾਮ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਬੱਧ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜੋ ਉਹ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 38]

1.5 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸੰਪੂਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਣਯੋਗ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ., ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 39]

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ 1992 ਸੱਪ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 335 : [1990] 3 ਸੱਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 259; ਐਸ. ਡਬਲਿਊ. ਪਲਾਨੀਟਕਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2002) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 24; ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਦੇਵੇਂਦਰੱਪਾ (2002) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 89 : [2002] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 275; ਉਮਾ ਸ਼ੰਕਰ ਗੋਪਾਲਿਕਾ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2005) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 336; ਪਰਬਤਭਾਈ ਅਹੀਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2017) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 641 : [2017] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 12; ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਹਬੀਬ ਅਬਦੁੱਲਾ ਜੀਲਾਨੀ (2017) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 779 : [2017] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 141; ਵਿਨੋਦ ਨਟੇਸਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ (2019) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 401; ਕਮਲ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਪੋਕਰਨੇਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2019) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 350; ਮਹੇਂਦਰ ਕੇ ਸੀ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1021; ਅਰਨਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਗੋਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 427; ਨੀਹਾਰਿਕਾ ਇੰਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 315; ਰਾਮਾਵਤਾਰ ਬਨਾਮ ਮਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 966 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗੋਵਿੰਦ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2020) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714; ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ

ਦੇਵੇਂਦਰ ਆਨੰਦ 2019 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 966; ਬਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2014) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 663 : [2014] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 85; ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ. (2006) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 736 : [2006] 3 ਸੱਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 704; ਜੀ ਸਾਗਰ ਸੂਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2000) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 636 : [2000] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 417; ਮਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਕੋਰੀ (2012) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 155 : [2012] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 858; ਦਿਨੇਸ਼ਭਾਈ ਚੰਦੂਭਾਈ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2018) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 104 : [2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 62; ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) (1999) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 728 : [1999] 3 ਸੱਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 348; ਪੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 24 : [2019] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 172; ਸਕੋਡਾ ਆਟੋ ਵੋਕਸਵੈਗਨ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2021) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 795; ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੀ ਹਿੰਦੂਜਾ (2003) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 195 : [2003] 1 ਸੱਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 307 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2014] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 85 ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2006] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 704 ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2000] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 417 ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2012] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 858 ਪੈਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 62 ਪੈਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1999] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 348 ਪੈਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2019] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 172 ਪੈਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2003] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 307 ਪੈਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2003] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 485 ਪੈਰਾ 22 ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2011] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1176 ਪੈਰਾ 22 ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1990] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 259 ਪੈਰਾ 26 ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2002] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 275 ਪੈਰਾ 28 ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2017] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 12 ਪੈਰਾ 30 ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2017] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 141 ਪੈਰਾ 30 ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1452 ਦਾ 2023.

23.02.2021 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ CRLP ਨੰਬਰ 3788 ਦੇ 2019 ਦੇ

ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ.

ਦੇਵਦੱਤ ਕਾਮਤ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨਿਜ਼ਾਮ ਪਾਸ਼ਾ, ਲਜ਼ਾਫ਼ੀਰ ਅਹਮਦ ਬੀ. ਐਫ., ਸਿੱਧਾਰਥ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਸ਼ਿਵੇਂਦਰ ਪਾਂਡੇ, ਰਾਜੇਸ਼ ਇਨਾਮਦਾਰ, ਅਨੁਭਵ ਕੁਮਾਰ, ਇਸਮਾਈਲ ਜ਼ਬੀਉੱਲਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਲਈ.

ਸੁਭਰੰਸ਼ੂ ਪਾਧੀ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਬੰਸਲ, ਨਿਰੂਪ ਸੁਕ੍ਰਿਤੀ, ਜੈ ਨਿਰੁਪਮ, ਮਹੇਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵਾਨੀ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਗੀਤਾਂਜਲੀ ਬੇਦੀ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਵਿਪਾਸ਼ਾ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਅਹਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਨੁੱਲਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ।

2. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3. ਮੌਜੂਦਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ 23.02.2021 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਚੁਣੌਤੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3788 ਦੇ 2019 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਜਤਾਈ।

ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ:

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੀ.ਐਮ. ਇਨਫਿਨਿਟ ਡਵੈਲਿੰਗ (ਇੰਡੀਆ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ." ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਵਾਸੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ (ਇੱਕ ਸ੍ਰੀ ਏ. ਹਫੀਜ਼ ਖਾਨ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ) ਨੇ ਜੋਡੀ ਮੱਲਸੰਦਰਾ ਪਿੰਡ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 83 ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ 17.08.2009 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਵਿਕਾਸ ਸਮਝੌਤਾ (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਜੇ.ਡੀ.ਏ." ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਕੀਤਾ। ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ, ਜੇ.ਡੀ.ਏ. ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ।

5. ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ; ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ, ਖਾਸ ਉਪ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 86/1959-60 ਦੀ ਮਿਤੀ 09.07.1961 ਦੇ ਆਦੇਸ਼; ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਏ. ਹਫੀਜ਼ ਖਾਨ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਿਊਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 83/1 ਅਤੇ 83/2 [(ਪੁਰਾਣਾ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 8) ਨਵਾਂ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 3] ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜੇ.ਡੀ.ਏ. ਅਧੀਨ, ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨੋ-ਆਬਜੈਕਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬ੍ਰਹਤ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਮਹਾਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਪੀ." ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਕਸ਼ਾ ਅਤੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।

6. ਇਹ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਂਕਟੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਸਵਰਗੀ ਬਾਇਲੱਪਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 83 ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 80/1 ਅਤੇ 80/3 ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਕਾਰਨ, ਨਵੇਂ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 83 ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਕਤ ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 83 ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਮਾਲਕੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ; ਬੈਂਗਲੋਰ, ਉੱਤਰ

ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ; ਅਤੇ; ਖਾਸ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ - ਸਭ ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਗਈਆਂ।

7. ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੀ ਸਨ - ਇੱਕ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਰੋਕ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ) ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕਾ ਮੁਕੱਦਮਾ। ਚੂੰਕਿ ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਉਸ ਨੇ, ਹੋਰਾਂ ਸਮੇਤ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਨੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਟਾਊਨ ਪਲਾਨਿੰਗ, ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਪੀ. ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਰੱਦ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ. ਨੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ. ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਪੀ. ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਪੀ. ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

8. ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ. ਨੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਾ(ਵਾਂ) ਕੀਤਾ, ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਾਕਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਨਾਮਤਃ, ਪਾਰਵਤੀ ਰੈੱਡੀ ਨੂੰ ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਓ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 8163/2016 ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਬਿਲਡਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਅਜੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ. ਅਤੇ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਓ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 8163/2016 ਵਿੱਚ ਮੁਦਾਈ ਦੀ ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ." ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 120ਬੀ, 406, 419, 468, 471, 420, 448, 427 ਨਾਲ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਕੇ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰਬਰ 317/2017 ਵਿੱਚ ਬਾਗਲਗੁੰਟੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਬੈਂਗਲੋਰ ਸਿਟੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ." ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 3(1)(15) ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 (ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ") ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 427, 420, 419, 406, 471, 468, 448 ਅਤੇ 120ਬੀ। ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ. ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਲਾਮ ਮੁਸਤਫਾ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 18 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

9. ਜਮੀਨ 'ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2017 ਵਿੱਚ, ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਲਾਟੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਲਾਟੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 28.05.2019 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3788 ਆਫ 2019 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੰਬਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, 07.08.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3788 ਆਫ 2019 ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 23.02.2021 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ:

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ ਸਿਵਲ ਸੁਭਾਵ ਦਾ

ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ. ਨੇ ਜੇ.ਡੀ.ਏ. 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

12. ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਰ ਕਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਪੀ., ਆਦਿ ਨੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਿਵਲ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਵੀ ਮੂਲ ਜਮੀਨ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ. ਨੇ ਜੇ.ਡੀ.ਏ. 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ।

13. ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਚਾਲਾਕੀ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਇਥੇ ਸ਼ਾਮਲ ਜਮੀਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਪਹਿਲੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ. ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 19 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ.18 ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਕੇ।

14. ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪੂਰਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਮੂਲ ਜਮੀਨ-ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਬਿਲਡਰ (ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ.) ਖਿਲਾਫ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਕਸ਼ਰ ਮਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਅਤੇ ਫਰੇਬੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਿ ਸਨ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ, ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ।

15. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਨਾਗਰਿਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਝੂਠੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਨੇ ਗੋਵਿੰਦ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ, (2020) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714;ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਬਨਾਮ ਦੇਵੇਂਦਰ ਆਨੰਦ, 2019 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 966; ਬਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ, (2014) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 663; ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ., (2006) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 736 ਅਤੇ ਜੀ ਸਾਗਰ ਸੂਰੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (2000) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 636 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

16. ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ. ਨੇ ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ 400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 2010 ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਦੇ ਐਲਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ 2016 ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ 2016 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਮੰਗਿਆ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।

17. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਦਿਲਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ

ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 2006 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ 2008 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਸੀ।

18. ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜੇ.ਡੀ.ਏ. 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਨੇ 1954-1955 ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ-ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ 09.07.1961 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ 2017 ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਇਥੇ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

19. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੰਗੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਐਕਟ(ਸ) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ, ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ, ਕੋਈ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਣਦਾ ਹੈ।

20. ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੜ ਦੋਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਪਤੀ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਭੂਮੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

vi. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੀ ਹਿੰਦੂਜਾ, (2003) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 195@ ਪੈਰਾ 20

22. ਹੋਰ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਇੱਕ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ(ਾਂ) ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਤਾਪਨ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, (2003) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 175(ਪੈਰਾ 20 ਤੇ) ਅਤੇ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਨਰੇਸ਼, (2011) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 324 (ਪੈਰਾ 32 ਤੇ) ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1/ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ:

23. ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗੀ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਹੋਰ, ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦਿਨੇਸ਼ਭਾਈ ਚੰਦੂਭਾਈ ਪਟੇਲ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼:

24. ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਨੋਟ

ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੂਲ ਤੱਥ ਹਨ: (ਕ) ਕਿ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ. ਨੇ ਜੇ.ਡੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ 1954-1955 ਵਿੱਚ ਜਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ; (ਖ) 09.07.1961 ਨੂੰ ਮੂਲ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਜਦੋਂ ਜੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ. ਨੇ ਸਾਲ 2009 ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਜੇ.ਡੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ/ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬੋਨਾਫਾਈਡ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਜੇ ਜਮੀਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕਿਉਂ ਬਾੜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਬੈਠ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ।

25. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੇ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਾਲ 2016 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ, ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਮਾਲਫਾਈਡ ਸਪਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

26. ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਨਿਆਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਵਿਸਤਾਰਤ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ, 1992 ਸੁਪਲੀਮੈਂਟ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 335, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"102. ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 14 ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਨੇਕਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਅਨੁਚਿੱਤ 226 ਅਧੀਨ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਅਧੀਨ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ, ਅਸੀਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ, ਸਪਸ਼ਟ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੈਨਲਾਈਜ਼ਡ ਅਤੇ ਅਡਿੱਗ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਖਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣ ਸੂਚੀ ਦੇਣ ਲਈ।

(1) ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਮੂਲ ਮੰਨ ਕੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 156(1) ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਿਵਾਏ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 155(2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੇਵਿਵਾਦ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ।

(4) ਜਿੱਥੇ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਕੋਈ ਸੰਜਾਮਲ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸੰਜਾਮਲ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 155(2) ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਬਿਨਾਂ ਅਨੁਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(5) ਜਦੋਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬੇਤੁਕੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅਸੰਭਵ ਹੁੰਦੇ

ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਹੈ।

(6) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਕਟ (ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੋਡ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਈ ਕਾਰਗਰ ਉਪਚਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ।

(7) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਲਾ ਫਾਈਡ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬਦਨੀਅਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

103. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦਾ ਨੋਟ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ; ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਜਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਤਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਅਸਾਧਾਰਣ ਜਾਂ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨਮਾਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

"... ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਂ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਜਾਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤਾੜਨਾ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਾਂਛਨੀਯ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਮੰਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿਰਛੀ ਮੋਟੀਵ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪ੍ਰੋਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਹੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਹੀ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕੇ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

28. ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਮ ਦੇਵੇਂਦਰੱਪਾ, (2002) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 89, ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"6. ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਹ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, (i) ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, (ii) ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਅਤੇ (iii) ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਡਿੱਗ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤੋ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਂਛਨੀਯ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਨਿਯਮ ਜੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸੰਭਵਤ: ਉੱਠ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਏ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਫਰਜਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਨਿਭਾਈ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ

ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਿਵਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਸਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਆਪਕ ਹਨ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਫਾਇਤੀ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਠੋਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਬਿਤੇ ਜਸਟੀਸੀਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਕਰਕੇ ਅਨਿਆਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣਾ ਜੋ ਅਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਕਰੇਗਾ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਪਾਉਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਭਾਵੇਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ"

29. ਉਮਾ ਸ਼ੰਕਰ ਗੋਪਾਲਿਕਾ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, (2005) 10 SCC 336, ਇਸਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੋ, ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ:

"ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹੇਠ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਏ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਰੋਲ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਲਈ ਉਪਾਅ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਿਆ ਹੈ ਸੂਟ . ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਅਭਿਆਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੈ ਧਾਰਾ 482 ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜੋ ਇਸ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

) 30. ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪਰਬਤਭਾਈ ਆਹੀਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ, (2017) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 641 ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਬੀਬ ਅਬਦੁੱਲਾ ਜੀਲਾਨੀ, (2017) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 779 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ:

"ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਸਰਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਪਰੀਖਣ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਰਪਿਤ ਡਿਊਟੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

31. ਵਿਨੋਦ ਨਟੇਸਨ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਕੇਰਲਾ, (2019) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 401, ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ:

"11. ... ਭਾਵੇਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਥੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਪਰਾਧਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

32. ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਮਲ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਪੋਕਰਨੇਕਰ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, (2019) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 350 ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹੇਂਦਰ ਕੇ ਸੀ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਕਰਨਾਟਕ, 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1021 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"23. ... ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482 ਦੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਪਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ: i) ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ, ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਹੈ; ਅਤੇ ii) ਕੀ ਦੋਸ਼ ਇਸ ਕਦਰ ਅਸੰਭਵ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਹੈ।" [ਅਹਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਨੁੱਲਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

33. ਅਸੀਂ ਅਰਨਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਗੋਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 427 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸਚੇਤ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 68 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "... ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਿਰਾ ਵੀ ਉਤਨਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ।" ਅਸੀਂ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਵਿਵੇਚਨ ਦਾ ਵੀ ਜਿਕਰ ਹੈ ਨੀਹਾਰਿਕਾ ਇੰਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 315, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਲਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

34. ਇਨਸੋਫਰ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਐਸਸੀ/ਐਸਟੀ ਐਕਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਰਾਮਾਵਤਾਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ SC 966, ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇੱਕ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ' ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ:

"15. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ SC/ST ਐਕਟ, ਅਦਾਲਤ ਹੋਵੇਗੀ ਇਸਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚੌਕਸੀ. ਐਸਸੀ/ਐਸਟੀ ਐਕਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨ, ਅਪਮਾਨ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ। ਐਸਸੀ/ਐਸਟੀ ਐਕਟ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਜਾਰੀ ਹਨ ਉੱਚ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸਸੀ/ਐਸਟੀ ਐਕਟ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15, 17 ਅਤੇ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਹਨਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਤੀ ਅਧਾਰਤ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ।

16. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਨਿਜੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪੀੜਿਤ ਦੀ ਜਾਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ, ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਸਮਝੌਤੇ/ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪਰਾਧ 'ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ' ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ ਨਹੀਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 142 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ."

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

35. ਅਸੀਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਿਸਾਲਾਂ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਥੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਯੁਕਤ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਥੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ। ਤਾਪਨ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ(ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਨਰੇਸ਼(ਉਪਰੋਕਤ) ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਸਥਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

36. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ-ਲਾ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਨਾਗਰਿਕ ਵਿਵਾਦ, ਅਕਸਰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਦਾ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤੀ ਦਬਾਅ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੀ, ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਣਸਮਝੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਥੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2/ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਛੁਪੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਤਿਰਛੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

37. ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਹਾਸੀਖੇਡੀ, ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਵਾਲੀ ਹਨ।

38. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ, ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪਰਿਣਾਮ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬੱਧ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰਿਮਾਰਕਸ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼/ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਪਤਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਲਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ, ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

39. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੰਪੂਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਿਤ ਫੈਸਲਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਣਯ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ., ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਹੈ, ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

40. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ। ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਮਯੰਕ ਬਾਤਰਾ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate